جمع بندی دین و زندگی یازدهم رشته تجربی و ریاضی

◄ عزّت و ذلّت

تعریف عزّت: عزّت به معنای «نفوذناپذیری» و «تسلیم نبودن» است.

• خداوند «عزیز» است؛ یعنی: کسی نمی‌تواند در ارادهٔ او نفوذ نماید و او را تسلیم خود کند.

«انسان عزیز» کسی است که:
- در برابر مستکبران و ظالمان و همچنین در مقابل هوی و هوس خویش می‌ایستد، مقاومت می‌کند و تسلیم نمی‌شود.
- او زیر بار عملی که روحش را آزرده کند و او را حقیر و کوچک سازد، نمی‌رود.

تعریف ذلت: واژهٔ «ذلّت» به معنای نفوذپذیری و مغلوب و تسلیم بودن است. (درست مقابل «عزت» قرار دارد.)

«انسان ذلیل» کسی است که:
- در برابر مستکبران و زورگویان، تن به خواری می‌دهد و هر فرمانی را می‌پذیرد.
- همچنین تسلیم هوی و هوس خویش می‌شود و هر کاری را که موافق هوی و هوس او باشد انجام می‌دهد، هر چند که آن کار روحش را به گناه آلوده کند.

@DaneshSad

◄ راه‌های رسیدن به عزّت نفس با توجه به آیات قرآن

(مَنْ كَانَ يُرِيدُ الْعِزَّةَ فَلِلَّهِ الْعِزَّةُ جَمِيعًا)	روی آوردن به خداوند و بندگی او
(لِلَّذِينَ أَحْسَنُوا الْحُسْنَىٰ وَزِيَادَةٌ وَ لَا يَرْهَقُ وُجُوهَهُمْ قَتَرٌ وَلَا ذِلَّةٌ)	نیکوکاری
(وَالَّذِينَ كَسَبُوا السَّيِّئَاتِ جَزَاءُ سَيِّئَةٍ بِمِثْلِهَا وَ تَرْهَقُهُمْ ذِلَّةٌ)	دوری از گناه و بدی

◄ راه‌های تقویت عزّت

۱- شناخت ارزش خود و نفروختن خویش به بهای اندک	• «ما فرزندان آدم را کرامت بخشیدیم ... و بر بسیاری از مخلوقات برتری دادیم.» • «ای فرزند آدم، این مخلوقات را برای تو آفریدم و تو را برای خودم.» امام علی (ع): «إنّهُ لَيسَ لأنفُسِكُم ثَمَنٌ إلاّ الجنّةَ فلا تَبِيعُوها إلاّ بِها»
۲- توجه به عظمت خداوند و تلاش برای بندگی او	• (مَنْ كَانَ يُرِيدُ الْعِزَّةَ فَلِلَّهِ الْعِزَّةُ جَمِيعًا) امیرالمؤمنین علی (ع): «خالق جهان در نظر آنان عظیم است؛ از این جهت، غیرخدا در چشم آنان کوچک است.» امام علی (ع): «بندهٔ کسی مثل خودت نباش زیرا خداوند تو را آزاد آفریده است.»

جمع بندی دین و زندگی یازدهم رشته تجربی و ریاضی

◀ اسوه‌های عزّت در برابر ستمگران

• پیشوایان ما با تکیه بر بندگی خداوند و پیوند با او، توانستند در سخت‌ترین شرایط، عزّتمندانه زندگی کنند و هیچ‌گاه تن به ذلّت و خواری ندهند.

نمونه: پیامبراکرم (ص)، در محاصرهٔ طاقت‌فرسای مشرکان مکه به بزرگان مکه که به او وعدهٔ ثروت و قدرت و ریاست بر مکه می‌دادند، فرمود: «اگر اینان خورشید را در دست راستم و ماه را در دست چپم بگذارند، از راه حق دست برنمی‌دارم و تسلیم نمی‌شوم.»

امام حسین (ع)، آن‌گاه که یزیدیان با بیش از سی هزار جنگجو، ایشان را محاصره کردند و از او خواستند که زیر بار بیعت با یزید برود فرمود:

«مرگ با عزّت از زندگی با ذلّت برتر است.»

حضرت زینب (س)، پس از تحمّل انبوه مصائب و سختی‌ها، که یکی از آن‌ها می‌تواند انسانی را درهم شکند، در پاسخ به جملهٔ تحقیرآمیز عبیدالله‌بن زیاد، حاکم کوفه که گفت: «دیدی خدا چه بر سر خاندان شما آورد؟» با قدرت فرمود: «[در این واقعه] جز زیبایی ندیدم.»

◀ تمرین ایستادگی در برابر تمایلات پست

نوجوانی و جوانی بهترین زمان برای پاسخ منفی دادن به این تمایلات گاه‌وبی‌گاه است. انسانی که در این دورهٔ سنی به سر می‌برد

- هنوز به گناه عادت نکرده
- و خواسته‌های نامشروع در وجود او ریشه‌دار نشده است
- و به تعبیر پیامبر اکرم (ص)، چنین کسی به آسمان نزدیک‌تر است. یعنی گرایش به خوبی‌ها در او قوی‌تر است.

@DaneshSad

تمایلات انسان	
تمایلات عالی و برتر	• مربوط به روح الهی و معنوی انسان هستند. (تمایل به دانایی، عدالت، شجاعت، حیا، ایثار و حُسن‌خلق) • با رسیدن به این تمایلات: احساس موفقیت و کمال می‌کنیم و از آن‌ها لذت می‌بریم.
تمایلات دانی	• مربوط به بُعد حیوانی و دنیایی انسان است. (تمایل به ثروت، شهرت، غذاهای لذیذ، زیورآلات و رفاه مادی) • وقتی به این تمایلات دست می‌یابیم: از آن‌ها لذت می‌بریم و خوشحال می‌شویم. • انسان‌ها به‌طور طبیعی به این قبیل امور میل دارند و علاقه نشان می‌دهند، زیرا این‌ها لازمهٔ زندگی در دنیا هستند.

جمع بندی دین و زندگی یازدهم رشته تجربی و ریاضی

انسان با دو دعوت روبه‌رو است

۱- دعوت عقل و وجدان یا همان «نفس لوّامه»: که از ما می‌خواهد در حد نیاز به تمایلات فروتر پاسخ دهیم و فرصتی فراهم کنیم که تمایلات معنوی و الهی در ما پرورش پیدا کند و آن زیبایی‌ها وجودمان را فرا بگیرند.

۲- دعوت هوی و هوس یا همان «نفس اماره»: که از ما می‌خواهد فقط به تمایلات بُعد حیوانی سرگرم و مشغول باشیم و از تمایلات عالی و برتر غافل بمانیم.

کسی که در مقابل دیگران تن به ذلت می‌دهد، ابتدا در مقابل تمایلات پست درون خود شکست خورده و تسلیم شده و سپس مغلوب زورگویان و قدرتمندان گردیده و تابع خواسته‌های آنان شده است.

@DaneshSad